

BOOKA.

Knjiga **208**

ZA IZDAVAČA
Ivan Bevc
Nika Strugar Bevc

© za srpsko izdanje

BOOKA

11000 Beograd, Cara Lazara 12
office@booka.in

www.booka.rs

IZVRŠNA UREDNICA
Sanja Bogićević

PREVOD S NEMAČKOG
Ljiljana Ilić i Nataša Vukajlović Fischer

LEKTURA
Borka Šlepčević

KOREKTURA
Ana Vranješ

PRELOM
Bodin Jovanović

DIZAJN KORICA
Jelena Šušnjar

ŠTAMPA
DMD štamparija

Beograd, 2024.

ROBERT ZETALER
KAFE BEZ IMENA

Naslov originala
Robert Seethaler
Das Café ohne Namen
© 2023 by Ullstein Buchverlage GmbH, Berlin

Sva prava zadržana.
Nijedan deo ove knjige ne može se koristiti
niti reprodukovati u bilo kom obliku bez pismene
saglasnosti izdavača.

ROBERT ZETALER
KAFE BEZ IMENA

Prevele Ljiljana Ilić i Nataša Vukajlović Fischer

1

Robert Simon je izašao iz stana u kome je živeo s ratnom udovicom Martom Pol, u pola pet ujutru, jednog ponedeljka. Bilo je to poznog leta 1966. godine, Simon je imao trideset i jednu godinu. Doručkovao je sam – dva jajeta, hleb s puterom i kafu. Udovica je još spavala. Iz sobe je dopiralo tiho hrkanje. Dopadao mu se taj zvuk, dirao ga je na neobičan način, i ponekad bi provirio kroz odškrinuta vrata iza kojih je u tami naslućivao staričine široko raširene nozdrve.

Na ulici ga je dočekaio udar vetra. Kada je dolazio s juga, donosio je sa sobom smrad pijace, vonj đubreta i trulog voća, ali danas je stigao iz pravca zapada i vazduh je bio rezak i svež. Simon je prolazio pored sivog stambenog bloka u kome su živeli penzioneri Javnog saobraćaja, limarske radionice Šnevajs i sinovi, i niza radnjica koje su sve do jedne još uvek bile zatvorene. Prešao je preko Ulice Malc do Ulice Leopold, i, preprečivši Ulicu Šifamt, stigao do uličice Hajd. Zastao je na ćošku i bacio pogled ka bivšem pijačnom kafeu. Naslonio je čelo na staklo i provirio unutra. Ispred velikog crnog šanka, stolovi i stolice bili su poređani jedni na druge. Izbledele tapete su se na nekim mestima potklobučile. Izgledalo je kao da zidovi imaju lica. Zidinama je potreban vazduh, pomislio je Simon. Trebalo bi prozore nekoliko dana širom otvoriti, pa

bi tek onda počeo da kreči. Buđ i vlaga. Stare senke i prašina. Odlepio se od stakla, okrenuo se i prešao ulicu koja je vodila ka pijaci, gde je Johanes Berg upravo podizao roletne na kaspnici uz glasno kloparanje.

„Dobro jutro“, rekao je kasapin. „Možeš da isitniš nekoliko blokova leda, ako hoćeš.“

„Imam dovoljno posla oko povrća“, odgovorio je Simon. „Devetnaest sanduka repe.“

Kasapin je slegnuo ramenima i šipkom počeo da namotava nadstrešnicu. Znojio se, a vrat mu se caklio na jutarnjem suncu.

„Ako hoćeš, mogu kasnije da ti podmažem šarke“, rekao je Simon.

„To mogu i sam.“

„Podmazao si ih prošle zime ustajalom mašču. S proleća se smrad širio sve dole do Pratera.“

„Nije to bila mast, nego loj od klanja.“

„Samo reci ako ti treba pomoć“, rekao je Simon. „Odradiću kasnije. Ne treba mnogo vremena za to.“

„U redu“, rekao je kasapin. Otkaćio je šipku, stavio je pored ulaznih vrata i prešao šakama preko svoje kecelje gusto prekrivene mrljama krvi. Lice mu je delovalo meko u prigušenom svetlu pod platnenim krovom na crveno-bele pruge.

„Danas će biti lep dan“, rekao je. „Sunčano, ali ne prevruće.“

„Tako deluje“, rekao je Simon. „Vidimo se kasnije.“

Bio je suv muškarac, žilavih ruku i dugih, tankih nogu. Lice mu je bilo preplanulo od rada pod vedrim nebom, pepeljastoplava kosa mu je neuredno visila preko čela. Šake su mu bile velike, prepune ožiljaka od nošenja ispucalih drvenih sanduka. Imao je plave oči. One su na njemu jedino i bile stvarno lepe.

Hodao je sporije nego obično i mnogi trgovci su ga pozdravljali podižući ruku, ili bi mu dobacili nekoliko ljubaznih reči. Ovo mu je bila sedma godina na pijaci, ali danas mu je bio poslednji dan, i dok su ga pratili pogledom, nisu bili sigurni da li da se zbog njega raduju ili tuguju.

Na Trgu Ferlade uprtio je na ramena sanduke repe i luka, koje je odneo do Navracekove tezge s voćem i povrćem. Isekao je zeleniš s luka i proklijale komade krompira, presložio drva za potpalu da se ne bi ubuđala i ređao prazne palete jednu na drugu. U ribarnici je ispirao bačve za led od krljušti, sluzi i krvi. Gurao je u džakove prljavi led i riblje glave buljavih očiju i otvorenih usta i odvlačio ih na đubrište. Kasnije je otišao do tezge s igračkama, drvenim automobilčićima i malim, šarenim limenim vrteškama i tamo strugao rđu s podnih rešetaka. Oduvek je voleo svoj posao: raznolikost, fizički napor, sitniš koji bi mu na kraju dana zveckao po džepovima. Sviđao mu se hladan, svež zimski vazduh, letnja vrućina što topi asfalt u koji bi utonuli zatvarači za flaše, sviđali su mu se promukli glasovi pijačnih trgovaca dok su se nadvikivali i predstava o tome da je samo delić ogromnog, pulsirajućeg, bučnog organizma.

Pre zatvaranja pijace ponovo je otišao do kasapnice. Nabavio je od gvoždara teglu masti i počeo da podmazuje nagibne spojeve nadstrešnice. Umočio je prst u mast, a onda ju je razmazao po šarkama i matici velikog šrafa. Nije žurio, trljao je i brisao šraf sve dok ga jagodice na prstima nisu zbolele.

„Budeš li ovako nastavio, skroz ćeš mi istanjiti gvožđe“, rekao je kasapin. Izvadio je novčanik iz fioke za noževe i nespretnim prstima iz njega izvukao novčanicu.

„Ma pusti to“, rekao je Simon.

Kasapin je slegnuo ramenima i vratio novac u novčanik. „U svako doba možeš da se vratiš“, rekao je. „Za nekoga kao što si ti uvek će biti posla.“

„Hvala.“

„U svakom slučaju, srećno. Ali ionako ćemo se još videti.“

„Da“, rekao je Simon. „Vidimo se.“

Te večeri se nije vraćao kući uobičajenim putem. Hodao je kroz uličice Leopoldštata, preko ulica Prater i Forgarten gore do Dunava, do mesta gde su teretnjaci i šleperi izranjali iz senke mosta Rajh i u blistavom svetlu večernjeg sunca plovili uz reku. Potrčao je kad je stigao do stare mašinske radionice. Trčao je preko neograđenog keja, pored ogromnih betonskih blokova, jama punih slomljenog stakla i zarđalih rešetaka. Na obali su stajali nanosi drveća i nabubrelih kartona. Visoko nad njim kreštali su galebovi, a iznad dunavskih livada, na severnom keju, deca iz predgrađa puštala su šarene zmajeve, koji su na nebu izgledali kao majušne šarene mrlje. Trčao je zadihan, otvorenih usta, veslajući rukama. Znoj mu se slivao niz lice, a u vratu je osećao snažne otkucaje svog srca. Žmirkao je na suncu i pred sobom video prašnjavi kafe, stolove i stolice u sumraku, lica na zidovima oblepljenim tapetama, i dok je trčao dalje saplićući se i s bolom u plućima, ispod mosta Augarten, niz isprani nasip, preko vrućeg, škripavog šljunka, pored crne trske i žbunja na čijem su se trnju vijorili komadići hartije, osetio je da može ovako da trči zauvek.

2

Sledećeg jutra, Robert Simon je u devet sati stajao na čošku ispred kafea. Vlasnik zgrade, Kostja Vavrovski, rekao mu je da dođe. „Budite tačni“, rekao je. „Inače će neko drugi uzeti radnju umesto vas. Dobra je lokacija, u vreme kad privreda počinje ponovo da cveta.“

Što se lokacije tiče, to je moglo i drugačije da se vidi. Kraj oko pijace Karmeliter bio je jedan od najsiromašnijih i najprljavijih delova Beča, brojni podrumski prozori još uvek su bili ulepljeni prašinom od gomila šuta, zaostalih posle rata, koje su sada činile temelj novih gradskih ustanova i radničkih stambenih blokova. A kada je reč o cvetanju privrede, Vavrovski je možda i bio u pravu. Novine kojima su u ribarnicama zavijali dunavske potočne zlatovčice i pastrmke pisale su o velikim stvarima. Iz močvare prošlosti iznedriće se sjajna budućnost. Sa svih strana su brujale, čekićale i pištale mašine, a para iznad sveže asfaltiranih ulica mešala se s mirisom livada Pratera i teškim, vlažnim vazduhom koji je vetar donosio s dunavskih polja.

„Od ovoga će ispasti nešto“, rekao je Vavrovski. „Verujte mi, razumem se u posao.“ Izvukao je iz torbe svežanj ključeva, otvorio ulazna vrata i pustio Simona da uđe prvi.

„Kad se operu prozori, biće dosta svetla. A uštedećete i za grejanje.“

„Kotao je proradio?“

„Još nikad se nije pokvario. Bio je samo malo zapušten.“

Simon se osvrnuo oko sebe. Poslednjih nedelja je nekoliko puta bio ovde, ali ovaj put mu se sve učinilo mračno i zapušteno. Čaše na policama bile su mutne od prašine. Nad sudoperom su se pružale pruge krečnjaka. Na podu, iza šanka, ležala je rasparena crna ženska cipela.

„Ovo je sve sada vaše“, rekao je Vavrovski. „Ako budete pametni, za koji dan moći ćete da otvorite.“

Spustio je ključ na šank osmehujući se. „Svratiću na piće“, rekao je. „Blizu mi je!“

Kostja Vavrovski je stanovao na najvišem spratu svoje zgrade, dve i po sobe u potkrovlju. Pre samo dva dana, Simon i on sedeli su za njegovim kuhinjskim stolom i prolazili kroz ugovor o zakupu. Dok je Simon pokušavao da u silnim paragrafima pronađe smisao, nad glavom je slušao tapkanje i grebanje golubova i poželeo da im se pridruži, da odozgo pruži pogled u daljinu ka ravnici Pratera s jedne strane, a na drugoj, ka senovitim obroncima Kalenberga. Komplikovane formulacije izazivale su mu nelagodu. Dokle mu doseže sećanje, slova su ga više zbunjivala nego što su mu odavala utisak reda. Kao dete, u školi nije proveo mnogo vremena. Tog dana kada je s komadom hleba i sveskom u ruci prvi put stupio u osnovnu školu u Ulici Malc i seo na svoje mesto, između četrdeset i troje druge dece, buktao je rat, a nepune tri godine kasnije, saveznički bombarderi su jedne zore zgradu škole, zajedno sa skloništem u podrumu, pretvorili u crnu ruševinu iz koje se dizao dim.

Već tada se jedva prisećao predratnog doba. Oca je pamtio kao biće iz bajke, senku – bar mu je ta slika ostala u sećanju

– u teškom kaputu i s pozivom za mobilizaciju u torbi koja je iskoračila kroz vrata i nikada se više nije vratila kući. Samo tri meseca nakon vesti o herojskoj pogibiji u poljskoj bolnici, majka je umrla od trovanja krvi koje je dobila skidajući rđu sa starih gvozdениh eksera. Previše zbunjen da bi tugovao, Robert je od tada živeo u Domu za ratnu siročad Milosrdnih sestara. Vreme u domu, u gomili ostale izgubljene dece, učinilo je da izblede i lica roditelja i sve ostalo u vezi s njima. Ostala su sećanja na težak kaput i na kecelju koja je mirisala na kuhinju, kao i zamučena slika stepeništa uronjenog u žuto svetlo na čijem su poslednjem stepeniku ležale naočare s tanko izgredanim staklima, ma šta da je to značilo.

Kraj rata mladi Simon doživeo je kao slavlje koje zastaje u grlu. Ljudi nisu mogli da shvate da je sve prošlo, a užas na licima pretvarao se lagano u izraz bojažljivog olakšanja. A onda su počeli da čiste. Robert je kroz prozor učionice posmatrao kako ljudi s lopatama, motikama i kantama puze preko brda šuta. Poneki bi oko podneva seli na izrešetane ostatke zidova, jeli hleb i pili čaj iz limenih bokala. Tu i tamo bi iz šuta štrčali vrhovi kolena kada bi neko legao da se odmori. Ponekad bi Robert pomislio da među prašnjavim ženama i muškarcima prepoznaje svoje roditelje: lepu, mladu majku, s lopatom dignutom visoko iznad glave; oca, s prljivim šeširom na čelu, lica skrivenog iza vela plavičastog dima cigarete.

Kada je završio školu, grad je bio preobražen. Prašina i pepeo sjedinili su se sa zemljom. Mnoge napukle zgrade bile su srušene, na neobrađenoj zemlji rastao je korov, mala deca su se igrala komadima stakla i drugim krhotinama. Prazna mesta su se, jedno za drugim, popunjavala. Na sve strane su nicali zgrade, desetospratnice, svetlih fasada, sa staklenim ulaznim vratima i stanovima s popločanim kupatilima i toaletima.

Jednog toplog majskog dana 1947. godine, Robert Simon stajao je u Prateru s par stotina Bečlijki i Bečlija koji su klicali dok su posmatrali kako se najzad ponovo zavrteo Veliki točak, sveže renoviran i lakši petnaest vagona nakon što su ga bombe pretvorile u skelet. I on je klicao i urlao, dok je u isto vreme sam sebi delovao neiskreno. Bilo mu je nelagodno u senci ove škripuće grdosije čiji mu je splet greda delovao previše nežno da bi nosio drvene vagone s putnicima koji su mahali i smejali se. Stresao se na toplom, prolećnom vazduhu, i još dugo je tog dana brižno razmišljao o Velikom točku. Bio je prevelik i pretežak, u to je bio siguran. Čelik bi mogao da pukne blizu osovine ili na zglobovima iznad vagona. Nemoguće je da čitava konstrukcija dugo izdrži. Čudio se oduševljenju, koje je i njega preplavilo i ponelo, stideo se svojih povika u gomili nepoznatih ljudi, ali ipak je poželeo da u nekom trenutku i on lebdi u jednom od crvenih sanduka, gore iznad nervozne vreve grada.

S petnaest godina je bez ikakvog kajanja napustio školu. Znao je da čita i piše i na karti je prstom umeo da pronade najbitnije države i njihove glavne gradove, što je, po njegovom mišljenju, bilo dovoljno da se snađe u svetu. Pošto je falilo zdravih muškaraca, nije imao nikakvih poteškoća da nađe posao. S kolonom izgadnelih Nemaca iz Šlezije zidao je do kolena visoke bedeme po vinogradima Grinciga, čupao korov, strugao naslage i vinski kamenac iz podrumskih bačvi, u Gradskom parku je nasipao šutom i zemljom kratere od bombi, a na železničkoj stanici Sidbanhof iz ruševina izvlačio gvožđe. Neko vreme je raspremao i čistio stolove u baštama praterskih pivnica, i možda mu se baš tu – dok je u svetlu šarenih lampiona trčao između stolova i tražio prazne čaše, pileće kosti i pikavce – prvi put pojavila klica čežnje: da uradi nešto što bi njegovom životu dalo

odlučujući smisao. Da jednom stane iza šanka sopstvene gostionice.

Ostatak mladosti Robert Simon je proveo kod Milosrdnih sestara, kasnije je dospao u Dom narodne pomoći, dok na kraju preko oglasa nije pronašao nameštenu sobu kod ratne udovice. NUDIM UREDAN SMEŠTAJ POŠTENIM LJUDIMA. NA ODREĐENO ILI NEODREĐENO VREME. NIKAKVI PREVARANTI, NIKAKVI PIJANCI, NIKAKVE ŽENE. OBAVEZNA PRIJAVA POLICIJI. SPAVANJE UVEK U ISTO VREME. NA RASPOLAGANJU VEŠ, ŠPORET I RADIO. DORUČAK PO POTREBI.

Kad je došao na razgovor, Simon je stajao u stanu udovice i pokušavao da ostavi dobar utisak. Od kolege je pozajmio odelo za sahrane i kosu namazao pomadom. Rukavi su mu bili prekratki, a čelo obliveno znojem. Tako sređen, samom sebi je delovao smešno, a uz to je bio i prevelik i previše trapav za ovakvo damsko okruženje s tapaciranim nameštajem i dvema tananim porcelanskim plesačicama na simsu prozora.

„Lepo“, rekla je udovica. „Došli ste, dakle.“

„Verovatno tražite nekog sasvim drugačijeg“, dodao je Simon.

„A koga to?“

„Ne znam. Nekoga ko se ovde bolje uklapa.“

„Hoćete da pogledate sobu ili nećete?“

Klimnuo je glavom. Prostorija je bila mala i uredna. Krevet, ormar, prozor ka dvorištu, krst sa Isusom na zidu.

„Lepa je“, rekao je.

„Da“, dodala je udovica. „Sve kako treba. Možda bi mogla da se okači još jedna slika.“

„Ali ne prevelika“, rekao je. „Inače će da proguta svetlo.“

Osećao je udovičin pogled na leđima. Prošla ga je jeza. Stavio je šake u džepove i zurio u zid.

„Hoćete da je uzmete?“, upitala je udovica.

„Da, vrlo rado“, odgovorio je nakon trenutka tišine. Zatim se okrenuo prema njoj, a onda su se rukovali.

Već duže vreme je radio na pijaci kao najamni radnik, što je bila prednost, jer je udovici povremeno na kuhinjskom stolu ostavljao vezu celera, nekoliko krompira, komad džigerice ili čak pakovanje svinjskog mlevenog mesa. Bio je zadovoljan zaradom, bio je zadovoljan svojim životom, i što se njega tiče, moglo je tako još dugo da potraje.

A onda se zatvorio pijačni kafe na ćošku. Bio je to mračan, zapušten lokal. Krčmar, bivši vinar iz južne Burgundije, čiji su se vinogradi ukiselili pod njegovom rukom, po završetku rata preuzeo je kafe i nekoliko godina ga vodio bez ikakvog elana. Bio je to zatvoren, ćutljiv čovek, koji je uglavnom sedeo na hoklici pored ulaza i zamagljenim pogledom posmatrao ulicu. Pivo je bilo prevruće, i svako je na pijaci znao da su tvrdo kuvana jaja u čaši plutala duže od par dana. Simon je ipak rado dolazio. Sviđao mu se bršljan koji se peo uz fasadu i koji je u pozno leto bio ispunjen zujanjem insekata, sviđala mu se kaldrma, toliko izlizana i glatka da je moralo da se žmirka čim bi je obasjalo letnje sunce. Ponekad bi posle posla sedeo za stolom i posmatrao pijacu na kojoj su trgovci ribali tezge i prali ostatke smeća s trotoara. Razmišljao je kako ne bi bilo teško namamiti ljude: hladno pivo, čiste čaše i prava mašina za kafu umesto deformisane posude koja je stajala na šanku i nije proizvodila ništa sem buke i crne gorčine.

Jednog dana krčmar je nestao. Jedan od trgovaca je rekao da se vratio u Burgundiju, gde kao avet tumara po svojim nekadašnjim vinogradima, drugi se kleo u sve što mu je sveto da ga je video u pilani u kraju sa šumom kako uz

zaglušujuću buku izvlači dugačke daske iz fabričke testere, s voštanim čepovima u ušima i pogleda uprtog između sečiva u tami.

Ali sve su to bile glasine pojedinih hvalisavaca, a kada se krčmar ni preko zime nije vratio, a plišani sloj prašine je prekrio okna prozora, ubrzo je pao u zaborav.

Međutim, Robert Simon se noćima prevrtao u sobi ratne udovice, gonjen čežnjom, u nekom trenutku prošlosti zapaljenom pod šarenim lampionima, a sad ponovo rasplamsalom, sve dok jednog jutra nije poskočio iz kreveta i, bez doručka, čak i ne začesljavši kosu prstima, pošao najkraćim putem do Ulice Hajd, pa se trkom popeo na šesti sprat do potkrovlja Kostje Vavrovskog, i sav zadihan, dok mu je srce snažno lupalo, izjavio da želi da zakupi kafe.

3

Istog dana kada mu je Vavrovski spustio svežanj ključeva na šank ostavljajući ga u sumraku kafea, Robert Simon je prionuo na posao. Otvorio je sve prozore i posmatrao kako se roj sitnih crnih muva podigao iza šanka, pa poput avetinjske senke odjedrio na ulicu. Skinuo je tapete i premazao zidove debelim slojem bele boje. Nekoliko dana proveo je na koljenima, puzeći po podu, i skidao prljavštinu s podnih dasaka šmirglom obavijenom oko komada drveta. Šmirglao je stolice i stolove i lakirao ih tečnošću oštrog mirisa, čija su ga isparenja po nekoliko sati uzdizala u magličasto ushićenje. Stavio je nameštaj na ulicu da se suši i posmatrao kako se vlakna pomeraju pod sunčevim zracima. Kasnije je žičanom četkom ribao kamenac s armatura i rđu sa šarki kuhinjskih vrata, koja su u zadnjem delu prostorije vodila do uskog svetlarnika. Za razliku od gostinjske sobe, kuhinja i nije bila u tako lošem stanju, Burgundijac ju je koristio kao magacin, i ponekad, očigledno, kao prenoćište. Simon je teglio na ulicu sanduke praznih vinskih flaša, pet džakova okrnjenih čepova, gornju prljavog veša i stari ram kreveta. Očistio je šporet i pločice mekom kožnom krpom, i pola dana je u tiganju krčkao komadiće govedine i grančice jelke da bi odagnao kiselkasti vonj. Pored ulaznih vrata, u bršljanu je isekao kvadrat i na

zid zašrafio tablu na kojoj će kredom ispisati jelovnik i pića. Iznad vrata je hteo da zakači još jednu tablu, ali mu, i pored dugog razmišljanja, i dalje nije padalo na pamet odgovarajuće ime za njegov kafe. O tome je razgovarao s Johannesom Bergom, koji je s druge strane ulice pratio radove. Kasapin je smatrao da je ime najvažnije, kako je on razumevao stvari.

„Kako bi bilo da ga jednostavno nazoveš po sebi“, rekao je. „Gostionica Simon. Dobro izgleda na tabli, kratko i jasno, a možeš lepo da ispišeš velika slova.“

To je jedna od mogućnosti, rekao je Simon, ali mu je to ipak delovalo nekako samozadovoljno. A osim toga, ne otvara gostionicu, nego kafe.

„Možda je u stvari i svejedno“, dodao je kasapin porazmislivši malo. „Na kraju krajeva, i Dunav je postojao i pre nego što mu je neko dao ime Dunav. Nek onda i kafe ostane bez imena, tako onda i treba da bude.“

Veče pred otvaranje, Simon je s ratnom udovicom večerao za kuhinjskim stolom. Prehladila se berući začine na dunavskim livadama i nosila je debeli šal i pored letnje vrućine. Oči su joj bile crvene, a kada bi kašiku prinela ustima i disala kroz nos, ispuštala je hrkutavi zvuk.

„Supa je odlična“, rekao je Simon.

„Koprive su sada taman“, rekla je udovica. „U njima se krije čitavo leto. I uz to crni luk, beli luk i kosti sušenog mesa, više ti ništa i ne treba. Ukus daju maltene samo kosti.“

Simon je voleo te zajedničke večeri s udovicom. Razmišljao je o tome da će ovo biti poslednje veče za duže vreme. Planirao je da kafe bude otvoren svakog dana. Pogotovo na početku, svaki dinar biće mu važan, ne bi smeo da se odrekne sedmine prihoda.

Poslednjih nedelja su mu se takve misli često rojile po glavi i odjednom više nije bio siguran da li je učinio sve kako

treba. U srce mu se uvlačila neka teskoba, misao o nepoznatom, o brojnim teškoćama i preprekama koje ga čekaju, o rastanku od bezbrižne mladosti.

„Mislite li da će ispasti nešto od mog kafea?“, upitao je udovicu.

„A zašto ne bi?“

„Ne znam. Možda je to prevelik zalogaj za mene. Uostalom, ko sam ja uopšte?“

„Sve će biti onako kako treba da bude“, rekla je udovica. „Imam dobar osećaj u stomaku.“

„Kako vi kažete.“

„Da, kažem. Uvek se treba više nadati nego brinuti. Sve ostalo je besmisleno, zar ne?“

U sobi se smračilo. Udovica je štedela struju, ali je on znao da će uskoro da se upale ulične svetiljke. U sumraku je posmatrao njene ruke, kao dve uske senke na stolu. Nakratko mu se učinilo da kreću ka njemu. Ali onda je video da njene ruke i dalje miruju.

Robert Simon je otvorio svoj kafe tačno u podne. Prvi gost pristigao je ni deset minuta kasnije. Simon ga je površno poznavao, voćar iz Vahaua koji je ponekad unajmljivao prostor između tezgi na istočnoj strani pijace i prodavao kajsije iz korpe. Seo je za jedan od stolova napolju i mrko gledao preko trotoara.

„Čime mogu da vas uslužim?“, upitao je Simon s vezanom keceljom i zataknutom olovkom iza uha. Voćar ga je iznenađeno pogledao.

„Poznajem te“, rekao je. „Ti radiš na pijaci.“

„Sada više ne“, odgovorio je Simon.

„Šta nudiš?“, pitao je voćar.

„Kafu. Limunadu. Sodu od malina, pivo i vino iz Štamersdorfa i Gumpoldskirhena, crveno i belo. Za jelo imam hleba i masti, s lukom ili bez njega, sveže krastavce i slane štapiće.“

„Pa i nije baš mnogo.“

„Prvi je dan. Uostalom, ovo nije restoran nego kafe.“

„Uzeću jedan *gumpoldskirhen*. Belo, u čaši s drškom“, rekao je voćar.

Naredni gosti su stigli oko pola jedan. Dvoje starih poznanika iz Pratera, oboje bleđi i naduveni od sklonosti ka češkom pivu. Poručili su dve krige i seli za sto pored prozora,

približili glave i razgovarali šapatom. Ubrzo se pojavila grupa uličnih radnika. Čitavog prepodneva su izlivali katran i dugim štapovima ravnali podlogu koja je isparavala, štiteći lice mokrom krpom. Poručili su vodu i pivo i jeli svoje krompire koje su ispekli u vrućem katranu zavijene u staniol. Komšija iz susedne zgrade poručio je crnu kafu s malo alkohola. Dve starije gospođe u letnjim haljinama i cvetnim šeširima zauzele su sto pored voćara i poručile crveno vino i sodu od limuna.

Pristizalo je sve više gostiju: ljudi iz kraja, radnici koji rade u smenama, službenici u košuljama, devojke iz fabrike vune Šotenauer. Simon je trčao naokolo, primao porudžbine, točio pivo, punio čaše, prao ih u hladnoj vodi, brisao ih jednom krpom, a drugom prelazio preko stolova. Lovio je drvenim kleštima krastavce iz tegli i uskom špahtlom mazao mast na hleb koji je prethodno poručio kod pijačnog pekara, a ujutro ga pokupio još toplog iz peći kao novorođenče, zavijenog u belu krpom.

Kasnije su stigli trgovci. Pročulo se da je kafe ponovo otvoren, bili su radoznali. Zauzeli su stolove ili stajali naslonjeni na šank, prelazeći rukom preko glatko išmirglanog drveta, i posmatrali Simona dok toči pivo.

„Kriglu piva! Za mene jedno crno! Tri bela! Dva časti kuća!“

Bilo je i mirnih trenutaka u kojima bi razgovori utihnuli, i svi bi se, kao u nekakvom zajedničkom izdahu, zavalili u svoje stolice. Tada bi Simon stao iza šanka i dizao čaše ka svetlu da im proverí sjaj, a kada bi se okrenuo da stavi čašu u policu, u ogledalu je video sebe, s keceljom, olovkom za uhom i s blagom nevericom na licu.

U šest je stigao kasapin. Seo je i poručio deci crnog dok je pogledom prelazio preko prostorije.

„Rekao sam ti“, kazao je. „S imenom ili bez njega, dobro je baš tako kako jeste. I biće još bolje, dočekaćeš ti to, Simone!“